

Validerad checklista för hela operationsprocessen

Checklistor används alltmer i sjukvården för ökad patientsäkerhet. I Läkartidningen har WHO:s checklista för säker kirurgi och hur denna nu lanseras i Sverige beskrivits. de Vries och medarbetare beskriver nu hur de tagit fram en checklista, SURPASS, för användning vid kirurgi [1].

Medan WHO:s checklista täcker endast det perioperativa omhändertagandet är SURPASS avsett att täcka hela operationsprocessen från inskrivning till utskrivning. De delar i SURPASS som täcker den perioperativa delen i operationsprocessen stämmer väl överens med WHO:s checklista.

Författarna beskriver hur SURPASS tagits fram i tre steg. En preliminär checklista utvecklades baserad på fakta om kända risker vid kirurgi. Checklistan validerades och reviderades genom observationer av avvikelser under operationsprocessen vid 171 operationer. Slutligen utvärderades checklistan med intervjuer av personal som använt den i rutin vid 350 operationer.

Vid 171 operationer noterades 593 avvikelser. En expertpanel bedömde avvikelserna. 22 procent av avvikelserna bedömdes ej lämpliga eller möjliga att täcka med en checklista. Av dem som bedömdes lämpliga för en checklista svarade 96 procent mot en fråga i SURPASS. Utvärderingen visade att använ-

darna var positiva till checklistan. Författarna sammanfattar att SURPASS är den första validerade checklistan som omfattar hela operationsprocessen, att den täcker majoriteten av avvikelser och att den är lätt att införa i klinisk praxis.

Arbetet med att ta fram, validera och utvärdera checklistan är noggrant planerat och utfört. Att SURPASS omfattar hela operationsprocessen är en styrka. Resultaten konfirmerar att checklistor är av värde för att identifiera avvikelser. Författarna påpekar att checklistan ännu inte visats minska antalet avvikelser eller komplikationer, att en studie med avseende på checklistans effektivitet för patientsäkerheten är nödvändig och att de planerar en sådan. Att förbättringsåtgärder för ökad patientsäkerhet styrks av evidens är viktigt. En utvärdering av användning av WHO:s checklista för säker kirurgi visade att komplikationer och mortalitet minskade [2].

Axel Ros

verksamhetschef, kirurgkliniken, Länssjukhuset Ryhov, Jönköping

1. de Vries EN, et al. *Qual Saf Health Care*. 2009;18:121-6.
2. Haynes AB, et al. *N Engl J Med*. 2009;360:491-9.

Dödligheten i subaraknoidalblödning sjunker

Dödligheten i subaraknoidalblödning har sjunkit under de senaste tre decennierna. Det är det viktigaste rönet i en sammanställning som presenteras i *Lancet*.

Studien är en metaanalys där författarna, med hjälp av PubMed, har sammanställt studier publicerade under perioden 1995–2007. Man har plockat ut 33 studier kring subaraknoidalblödning från aneurysm, vilka sammantaget omfattar 8 739 patienter. Studien är en uppföljning till en undersökning som gjordes redan 1997, i vilken författarna tittade på dödlighet i subaraknoidalblödning under perioden 1960–1995. Slår man samman undersökningen som gjordes 1997 med den nu aktuella metaanalysen visar det sig att dödligheten i subaraknoidalblödning sjunkit med 17 procent under perioden 1973–2002. Parallellt med detta har åldern för insjuknande stigit under perioden.

Tittar man år för år noteras att dödligheten sjunkit med 0,4 procent per år justerat för ålder vid insjuknandet. Värt att notera är dock att dödligheten skiljer sig kraftigt mellan olika studier, med siffror på allt från 8 till 66 procent som avled till följd av sin hjärnblödning. I den sammanställning som presenterades 1997 konstaterades att dödligheten sjunkit under 1970-talet fram till mitten av 1990-talet. Den nu aktuella studien visar således att trenden med sjunkande dödlighet tycks ha fortsatt även efter 1995. Bättre diagnostik och behandling tros vara de huvudsakliga orsakerna, skriver *Lancet* i en kommentar till artikeln. Värt att notera för övrigt är att författarna sett nationella skillnader, där Japan har lägre dödlighet i subaraknoidalblödning än Europa och USA.

Av alla fall av stroke utgör ischemisk stroke den absoluta majoriteten, med en andel kring 85 procent. Blödningar, som vid sidan av subaraknoidalblödning även omfattar intracerebrala blödningar, utgör resterande 15 procent av alla fall av stroke. Blödningar står trots det för omkring hälften av alla dödsfall i stroke.

Anders Hansen
läkare, frilansjournalist

Lancet. 2009.
doi:10.1016/S1474-4422(09)70126-7

Prenumerera på
Läkartidningen!

Ring 08-790 33 41

Utmanande
saklig

Läkartidningen